

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

11. Vtrum fuerit conueniens Christum simul cum latronibus crucifigi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

ista ciuitate aduersus sanctum puerum tuum Iesum, quem unxisti, Herodes & Pontius Pilatus cum genibus, & populis Israel.

AD SECVNDVM Dicendum, quod Christus non in templo aut in ciuitate, sed extra portam passus est propter tria. Primo quidem, ut ueritas responderet figure, nam uirtus & hircus, qui solennissimo sacrificio ad expiationem totius multitudinis offerebantur, extra castra comburebantur, ut precipitur Leuitico. Vnde dicitur Heb. 13. Quorum animalium inferuntur sanguis pro peccato in sancta per pontificem, horum corpora cremantur extra castra, propter quod & Iesus, ut sanctificaret per suum sanguinem populum, extra portam passus est. Secundo, ut per hoc daretur nobis exemplum ex eundi a mundana conuersatione, unde ibidem subditur, Exeamus igitur ad eum extra castra, improprium eius portantes. Tertio, ut Chryso. * in sermo. de passio. dicit, Noluisti Dominus pati sub tecto, non in templo iudaico, ne Iudei subtraherent sacrificium salutare, ne putares pro illo tantum plebe oblatum, & ideo foras ciuitatem, foras muros, ut scias sacrificium esse commune, quod totius terre oblatio, quod communis est purificationis.

AD TERTIVM Dicendum, quod, sicut Hieron. * dicit super Matthaeum, Quidam exposuit caluarie locum in quo sepultus est Adam, & ideo sic appellatum, quia ibi antiqui hominis sit conditum caput: fauorabilis interpretatio & mulcens aurem populi, nec tamen uera. Extra urbem enim & foras portam loca sunt in quibus truncantur capita damnatorum & caluarie id est, decollatorum implere nomen. Propterea autem ibi crucifixus est Iesus, ubi prius erat area damnatorum, ut ibi erigerentur uexilla martyrii. Adam uero sepultum iuxta Hebron & Arbee in Iesu filii Naue uolumine legitur.

Magis autem Iesus crucifigendus erat in loco communi damnatorum, quam iuxta sepulchrum Adae, ut ostenderetur quod erex Christi non solum erat in remedium contra peccatum personale ipsius Adae: sed etiam contra peccatum totius mundi.

ARTICVLVS XI.

Super quest. quadragesima sexta articulum undecimum.

Utrum conueniens fuerit Christum cum latronibus crucifigi.

TITVLVS clarus. In corpore una distinctio cum duabus conclusionibus. Distinctio est. Alia ratione secundum intentionem Iudeorum, & alia secundum diamam electionem Christus inter latrones crucifixus est. Prima conclusio. Christus crucifixus est inter latrones secundum intentionem Iudeorum, ut crederetur esse peccator, post malum inter malos. Secunda conclusio. Christus crucifixus est inter latrones secundum diamam electionem, quia mediū colorem fini malo, sed inconuenienter quantum ad euen-

AD VNDECIMVM sic proceditur. Videtur, quod non fuerit conueniens Christum cum latronibus crucifigi: dicitur enim 2. ad Cor. 5. Quae participatio iustitiae cum iniquitate? sed Christus factus est nobis iustitia a Deo, iniquitas autem pertinet ad latrones. non ergo fuit conueniens, ut Christus simul cum latronibus crucifigeretur.

¶ 2. Praet. Super illud Math. 26. Si oportuerit me mori tecum, non te negabo, dicit Origenes. ¶ Moritum Iesu pro omnibus moriente, hominum non erat. & Ambro. * dicit super illud Luc. 22. Paratus sum tecum & in carcerem & in mortem ire: passio, inquit, Domini gentes habet, pares non habet. Multo igitur minus conueniens

videtur, quod Christus simul cum latronibus pateretur crucifigi. ¶ 3. Praet. Matth. 27. dicitur, quod latrones qui crucifixi erant cum eo, improperebant ei: sed Luc. 23. dicitur, quod unus eorum, qui crucifixus erat cum Christo, ei dicebat, Memeto mei Domine, dum ueneris in regnum tuum. ergo uideatur, quod praeter latrones blasphemantes fuerit cum eo crucifixus alius non blasphemans. Et sic uideatur inconuenienter ab euangelistis narratum, quod Christus fuerit cum latronibus crucifixus.

SED CONTRA est, quod Isa. 53. fuerat prophetatum: Et cum sceleratis reputatus est.

RESPONS. Dicendum, quod Christus inter latrones crucifixus est, alia quidem ratione quantum ad intentionem Iudeorum, alia uero quantum ad Dei ordinationem.

Quantum enim ad intentionem Iudeorum, duos latrones utrumque crucifixerunt, sicut dicit Chryso. * ut eorum suspicionis fieret particeps: sed non ita euenit, nam de illis nihil dicitur: huius autem ubique crux honoratur: reges diademata deponentes, assumunt eucem in purpureis, in diadematis, in armis, in mensa factata, ubique terrarum crux emicat: quantum uero ad Dei ordinationem, Christus cum latronibus crucifixus est, quia ut Hieron. * dicit super Matth. sicut pro nobis maledictum crucis factus est Christus, sic pro omnium salute inter noxios quasi noxius crucifigitur. Secundo, ut dicit Leo * Papa in sermone de passione, duo latrones unus ad dexteram & alius ad sinistram crucifigitur, ut in ipsa patibuli specie monstraretur illa, quae in iudicio ipsius, omnium hominum facienda est discretio. Et Augustinus ¶ dicit super Ioan. Ipsa crux, si attendas, tribunal fuit: in medio enim iudice constituto, unus qui credidit, liberatus, alius qui insultauit, damnatus est: iam significabat quod facturus est de uiuis & mortuis, alios positurus ad dextram, alios uero ad sinistram. Tertio, secundum Hilariu * duo latrones leuae ac dexterae affiguntur, omnem humani generis uniuersitatem uocari ad sacramentum passionis Domini ostendentes: sed quia per diuersitatem fidelium ac infidelium, sit omnium secundum dextram sinistramque diuisio, unus ex duobus ad dextram eius situs, fidei iustificatione saluatur. Quarto, quia ut Beda * dicit super Mar. latrones, qui cum Domino crucifixi sunt, significant eos, qui sub fide & confessione Christi uel agonem martyrii, uel querelam ardentis disciplinae instituta subeunt: sed qui hoc pro aeterna gloria gerunt, dextri latronis fide designantur: qui uero humanae laudis intuitu, sinistri latronis mentem imitantur & actus.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod sicut Christus debitum mortis non habuit, sed mortem uoluntarie subiit, ut sua uirtute uinceret mortem, ita etiam non habuit meritum, ut cum latronibus poneretur, sed uoluit cum iniquis deputari, ut sua uirtute iniquitatem destrueret. Vnde Chryso. ¶ dicit super Ioan. quod latronem in cruce conuertere, & in paradysum inducere, non minus fuit, quam concutere petras.

AD SECVNDVM dicendum, quod non conueniebat, ut cum Christo aliquis pateretur ex eadem Tertia S. Thomae. V 3 cau-

tum: quia oppositum euenit, dum Christi crux adoratur, & ab illorum crucibus sic discernitur, & ueritatem oppositum euenit. Putauerunt Iudei confundere crucem Christi cum crucibus impiorum, dum simul cum impiis crucifixus, sicut alii pertranfiret: sed euenit ut Christi crux fulserit, ita, quod etiam alias memorabiles, quamuis non uenerabiles, reddiderit, ut experientia testatur. Secunda conclusio: Christus, secundum Dei ordinationem inter latrones conuenienter crucifixus est. Probat quadrupliciter. Omnia clara sunt.

Hieron. 88. in Mat. aliqua uel a prin. to. 2.

Mat. 27. sup illud, uenerunt in locum qui dicitur Golgotha. tom. 9.

In 4. sermo. de passione para. a prin. Aug. tra. 31. in 10. in fin. to. 9.

ca. 33. in Mat. th. ante me.

Cap. 35. in Mar. in c. 44. secundum eius ord. circa med. to. 2.

Hieron. 48. in Io. 6. 1. c. 1. e. a prin. to. mo. 3.

Super quest. quadragesima sexta articulum undecimum.

In ser. quibus dicitur, quod non in templo iudaico, ne Iudei subtraherent sacrificium salutare, ne putares pro illo tantum plebe oblatum, & ideo foras ciuitatem, foras muros, ut scias sacrificium esse commune, quod totius terre oblatio, quod communis est purificationis.

Super quest. quadragesima sexta articulum undecimum.

Super quest. quadragesima sexta articulum undecimum.

Super quest. quadragesima sexta articulum undecimum.

Finitis Pri-
ribus a prin-
hom. 35. in
Mart. uame-
rando, to. 5.
ll. 3. c. 16. in
med. to. 4.

Super illud
Mat. 27. latro-
nes impropie-
rabant et, 19
mo. 2.

causa. nude Origen. ibidem subdit, Omnes fuerat in peccatis, & omnes opus habebant, ut pro eis alius moreretur, non ipsi pro aliis.

AD TERTIUM dicendum, quod sicut Aug. dicit in lib. de consensu euangelistarum, possumus intelligere Mar. posuisse pluralem numerum pro singulari, cum dixit, latrones impropiebant ei. Vel potest dici secundum Hiero. quod primum uterque blasphemauerit, deinde uisus signis, unus eorum crederit.

¶ Super quæstionem quadragésimam sextam articulum duodecimum.

ARTICVLVS XII.

Utrum passio Christi sit eius diuinitati attribuenda.

4. con. ca. 55. ad 14.

Titulus queritur an sit dicendum, Deus passus est ex eo quod Christus passus est, hoc est enim querere, si passio Christi sit deitati ascribenda. ¶ In corpore una est cõclusio. Passio Christi attribueda est supposito diuino non ratione diuina, sed humane nature. Probatur, Vnio nature utriusque facta est in persona, salua utriusque nature proprietate, ergo &c. & confirmatur auctoritate Cyrilli &c.

peccato occisionis Christi, tamquam homicidæ ipsius Dei, quod magnitudo pœnæ demonstrat: hoc autem non esset, si passio ad diuinitatem non pertineret, ergo passio Christi ad diuinitatem eius pertinuit.

SED CONTRA est, quod Athanasius dicit in epist. ad Episcerum, Natura Deus manens uerbum est impassibile; sed impassibile non potest pati, Passio ergo Christi non pertinebat ad eius diuinitatem.

RESPON. Dicendum, quod sicut supra dictum est, unio humane nature & diuine facta est in persona & hypostasi & supposito, manente tamen distinctione naturarum, ut scilicet sit eadẽ persona, & hypostasis, diuina & humane nature, salua tamen utriusque nature proprietate: & ideo, sicut supra dictum est, supposito diuina nature attribuenda est passio, non ratione diuina nature, quæ est impassibilis, sed ratione humane nature. Vnde in epistola sinodali Cyrillus dicit, Si quis non confiteatur Dei uerbum passum carne, & crucifixum carne, anathema sit. Pertinet ergo passio Christi ad suppositum diuine nature ratione nature impassibilis.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod Dominus gloriæ dicitur crucifixus, non secundum quod est dominus gloriæ, sed secundum quod erat homo passibilis.

AD SECUNDUM dicendum, quod, sicut dicitur in quodam sermone Ephesini concilii, mors Christi tamquam facta mors Dei, scilicet per unionem in persona, destruxit mortem: quoniam Deus & homo erat qui patiebatur: non enim natura Dei læsa est, sed humana, neque mutatione sua suscepit passionem.

AD III. dicendum, quod sicut subditur ibidem,

non purum hominem crucifixerunt Iudæi, sed Deo intulerunt presumptiones: pone enim principem loqui per uerbum, & hoc formari per literas in charta aliqua, & dirigi ciuitatibus, & aliquis inobediens, chartam distrumpat, ad mortis sententiam deducatur, non tamquam chartam distrumpens, sed tamquam uerbum imperiale distrumpens. non ergo securus sit Iudæus, tamquam purum hominem crucifigens: quod enim uidebat, quasi charta erat: quod autem in ea calabatur, imperiale uerbum erat, nasci ex natura, non prolatum per linguam.

QVAESTIO XLVII.

De causa efficiente passionis Christi.

¶ Super quæstionem quadragésimam septimam articulum primum.

DEINDE considerandum est de causa efficiente passionis Christi.

ET CIRCA hoc queruntur sex.

¶ Primo, Utrum Christus fuerit ab aliis occisus, uel a seipso.

¶ Secundo, Ex quo motiui seipsum passioni tradiderit.

¶ Tertio, Utrum pater tradiderit eum ad patiendum.

¶ Quarto, Utrum fuerit conueniens, ut per manus gentium pareretur, uel potius a Iudæis.

¶ Quinto, Utrum occisores eius cognouerint.

¶ Sexto, De peccato eorum qui Christum occiderunt.

ARTICVLVS PRIMVS.

Utrum Christus fuerit ab alio occisus, an a seipso.

AD PRIMUM sic procedit. Videtur, quod Christus non fuerit ab alio occisus, sed a seipso. Dicit enim ipse Ioannis decimo, Nemo tollit animam meam a me, sed ego pono eam: ille autem dicitur aliquem occidere, qui animam eius tollit. non est ergo Christus ab aliis occisus, sed a seipso.

¶ Preterea. Illi, qui ab aliis occiduntur, paulatim debilitata natura deficiunt, & maxime hoc apparet in crucifixis, ut enim dicit Augustinus in quarto de Trinitate longa morte cruciabantur in ligno suspensi. In Christo autem non hoc accidit, nam clamans uoce magna, emisit spiritum, ut dicitur Mat. 27. Non ergo Christus est ab aliis occisus, sed a seipso.

¶ Preterea. Illi, qui ab aliis occiduntur, per uolentiam moriuntur, & ita non uoluntarie, quia uolentum opponitur uoluntario: sed Augustinus dicit in 4. de Trinitate, quod spiritus Christi non deseruit carnem inui-

Titulus occasionem iumpit ex euangelio, in quo Christus dicit, Nemo tollit animam meam a me. ¶ In corpore articuli una ponitur distinctio bimensuris, iuxta que membra respondetur quæstio duabus conclusionibus cum corollario.

Distinctio est, causa alicuius dupliciter, directe æendo, uel indirecte, scilicet non prohibendo, cui possit.

¶ Prima conclusio Christus fuit ab aliis non a seipso occisus directe. Probatur, quia persecutores eius intulerunt intentione & opere efficiaci illi mortem.

¶ Secunda conclusio est, Christus fuit causa mortis suæ indirecte, scilicet non prohibendo, cum possit.

Probatur hæc ultima particula, in qua tota difficultas consistit, scilicet cum possit. Probatur autem dupliciter. Et ex parte occidentium, quia poterat reprimere, uel in uoluntate uel potestate. Et ex parte anime suæ, quia spiritus eius habebat potestatem conseruandi naturam carnis suæ.

Probatur, quia erat unita uerbo, auctoritate Augustini. Corollarium est: Christus dicitur uoluntarie mortuus. Probatur, quia non repulit nocentem a corpore anima, sed uoluit corpus succubere.

Circa secundam conclusionem dubium occurrit ex Scot. in tertio sententia. distinctio decimasexta, quæstio. 2. tenente, quod anima Christi

Infra. do. 20. 1. 2. 3. & q. 5. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20.

Lib. 1. p. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20.